

InDesign

En grön bok för gröngölingar

Gör en
bok!

En introduktion till

**Boklayout • Bokomslag • Långa dokument
PDF-export • E-böcker • Bilder • Färghantering**

Sanna Greiff

Adobe **InDesign**

En grön bok för grüngölingar

Gör en
bok!

© 2021 Sanna Greiff
Andra upplagan av e-boken
Förlag: Books on Demand
ISBN: 978-91-785-1928-6

Med den här boken lär du dig snabbt grunderna för att arbeta med dokument, text, sidhantering, bilder, förteckningar, PDFer, bokomslag och E-böcker i InDesign. Saker som är bra att kunna om du som egenutgivare vill göra det mesta av arbetet själv. Eller om du vill förenkla kommunikationen med den som gör arbetet åt dig. Eller om du helt enkelt vill lära dig att arbeta med långa dokument i InDesign.

I boken varvas teori med praktiskt arbete. Det praktiska arbetet handlar om att du gör en bok, helt enkelt, från skapandet av ett nytt dokument fram till en tryckbar PDF. Under arbetets gång ligger stort fokus på hur du arbetar *effektivt* i InDesign, hur du nyttjar programmets potential genom att arbeta med styckeformat, sidmallar, objektformat etc. Samt hur du kan underlätta för dina läsare genom att anamma några tips kring layout och typografi.

Ovanstående förklaras från utgångspunkten att du har noll förkunskaper både vad gäller InDesign och tryckoriginal. Om du bara har grundläggande Windows-kunskap och hyfsad datorvana så bör du kunna följa bokens exempel och ta till dig informationen utan problem, trots att flera av programfunktionerna som tas upp inte ligger på grundkursnivå. Det är min förhoppning i alla fall! Eventuella förkunskaper är såklart ingen nackdel.

Som egenutgivare arbetar du vanligtvis antingen gentemot ett förlag för egenutgivning eller direkt gentemot ett tryckeri. Oavsett vilket så kan önskemålen angående hur ditt bokoriginal ska skapas variera något, vilket också tas upp i den här boken.

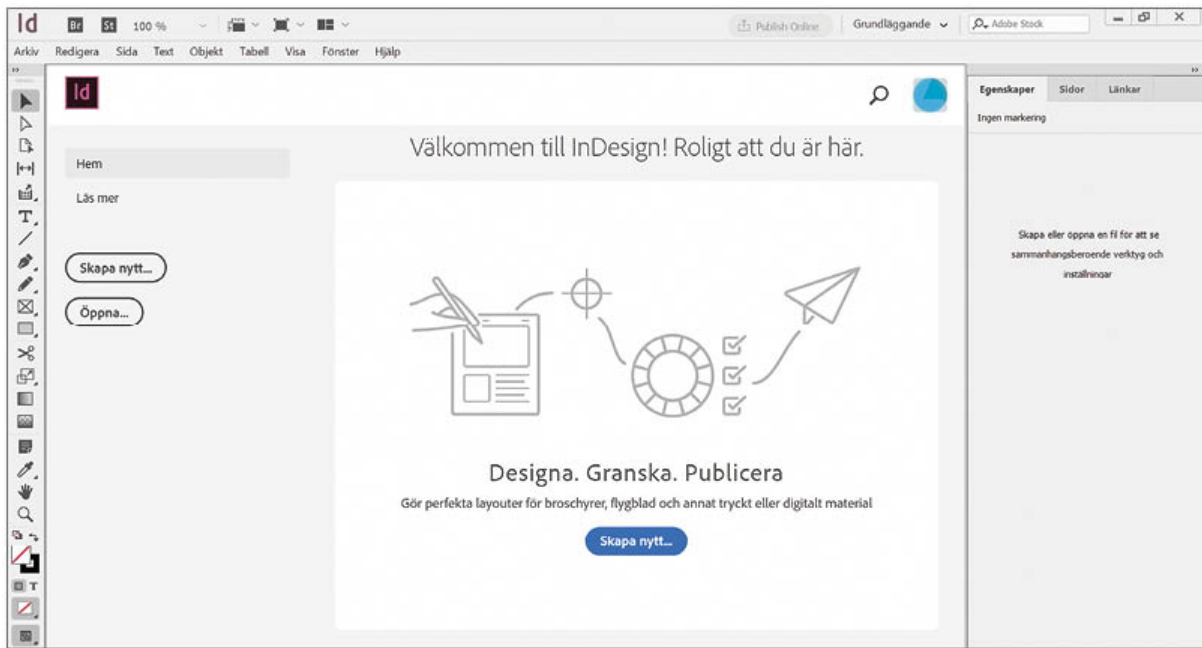
Avslutningsvis – InDesign är ett *helt fantastiskt* verktyg. När du väl har förstått hur det fungerar.

Mycket nöje!/Sanna Greiff

Introduktion

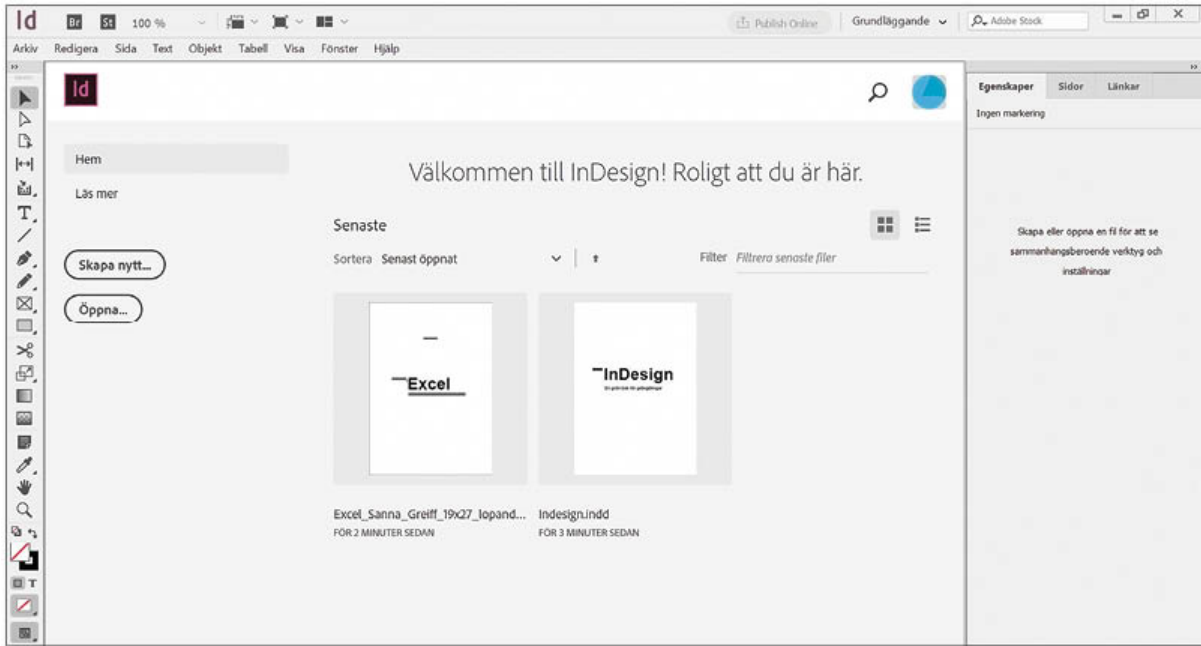
Arbetsytan Start

När du startar InDesign CC för första gången så ser det ut så här.

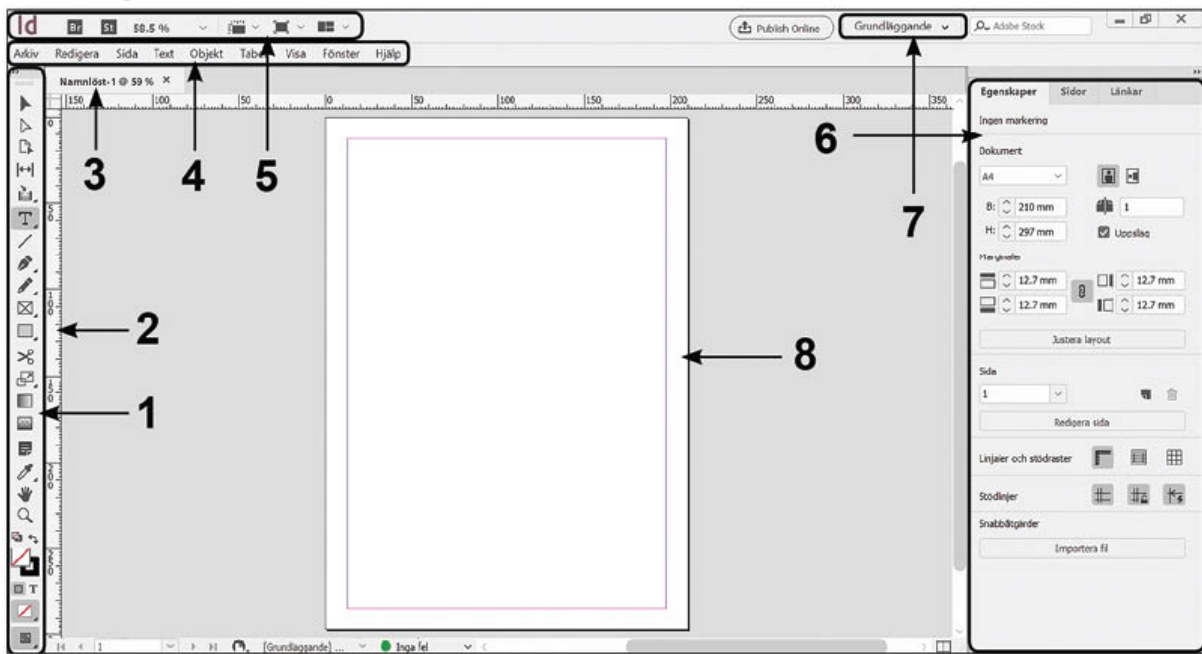

Creative Cloud (CC) är en prenumerationstjänst, liksom t.ex. Microsoft 365, vilket innebär att rätt vad det är så har någon uppdatering skett och arbetsytan Start kan se *lite* annorlunda ut.

När du startar InDesign *efter* att du redan har jobbat med något eller några dokument så ser du dina senast använda filer här, och de kan enkelt öppnas med ett dubbelklick på respektive ikon. Ett alternativ till att gå till Arkiv-menyn eller knappen Öppna.

Programfönstrets delar

1: Verktygslåda

Här växlar du verktyg beroende på vad du vill göra. Svarta pilen (heter egentligen Markera) högst upp använder du alltid när du vill flytta på något. Om du håller ner Ctrl-

tangenten så aktiveras svarta pilen tillfälligt, och tidigare använt verktyg återaktiveras så fort du släpper Ctrl. Kan vara bra att veta då man ofta skiftar mellan just svarta pilen och andra verktyg i verktygslådan, och vill spara på musarmen. I den här boken kommer vi främst använda svarta pilen och textverktyget (T).

2: Linjal

Högerklicka på linjalen om du vill ändra måttenhet. Millimeter är att föredra när vi jobbar med dokument för utskrift. Egna stömlinjer kan *dras* ut från linjalerna.

3: Dokumentflik

Varje öppet dokument har en egen flik där dokumentnamn och zoomningsgrad framgår. En asterisk (*) till vänster om namnet betyder att ändringar inte har sparats ännu. Sparar ändringar gör du enklast genom att trycka Ctrl+S på tangentbordet.

4: Menyrad

I InDesign kan de flesta kommandon utföras via antingen högerklick, paneler, kortkommandon eller menyer. Det är alltså ofta en smaksak om du går via menyer eller ej.

5: Visningsalternativ

För dokument, linjaler, stömlinjer etc. Här finns även genvägar till Adobe Bridge (utforskare och organiseringsverktyg för bildfiler m.m.) och Adobe Stock (Adobes royaltyfria bilder, mer om det senare).

6: Paneler

Här kan du kontrollera och justera olika detaljer i ditt dokument på ett lättillgängligt sätt. Exempelvis så är panelen *Sidor* enormt användbar när du jobbar i flersidiga dokument. Och i panelen *Länkar* Kan du kontrollera statusen

(upplösning etc.) för de bilder du har monterat in i dokumentet. Vilka paneler du vill ha framme bestämmer du enklast genom att *växla arbetsyta*, se nästa punkt.

7: Växla arbetsyta

Här hittar du förinställda uppsättningar med paneler. Som standard är *Grundläggande* arbetsyta förvalt, vilket innebär (i senare versioner av InDesign) att panelerna *Egenskaper*, *Sidor* och *Länkar* är öppna. Personligen använder jag alltid *Avancerad* arbetsyta istället. Då får jag fram de flesta paneler jag behöver för att jobba med flersidiga trycksaker, och en kontrollpanel som hamnar ovanför dokumentet istället för att ligga som en panel bland alla andra paneler.

Man kan även skapa egna arbetsytor härifrån. Och, som väl är, om du händelsevis råkat slarva omkring med dina paneler så de ligger lite huller om buller, eller rent av har försvunnit, så kan du enkelt *återställa* arbetsytan härifrån.

8: Dokument

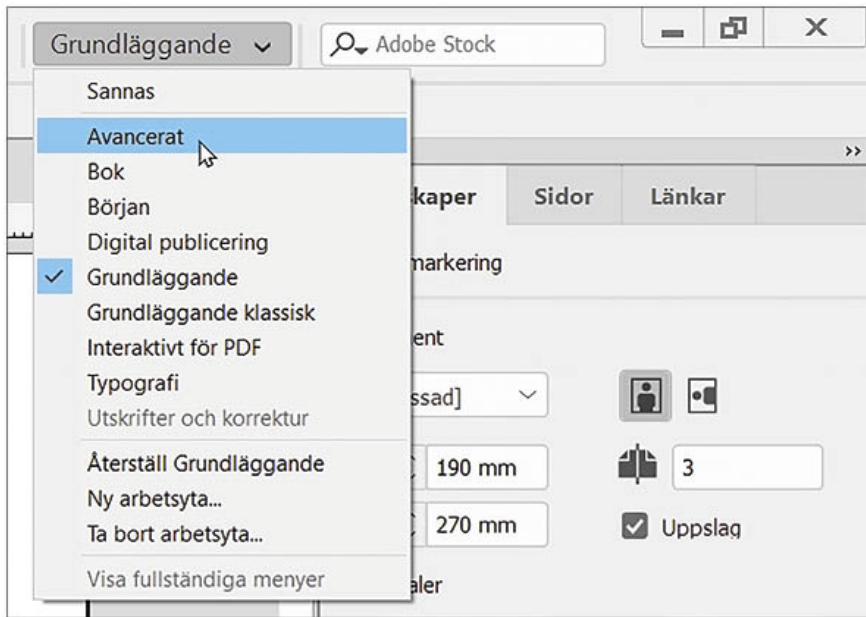
Navigera i dokumentet (om flera sidor) via panelen Sidor eller genom att scrolla i dokumentet. Zooma genom att scrolla samtidigt som du håller ner Alt-tangenten (alternativ till förstoringsglasat i verktygslådan).

Så - det var lite introduktion till programfönstret och arbetsytan. Innan vi startar med det praktiska arbetet så bör du även ändra programmets inställningar för arbetsyta, färger och visningsprestanda enligt följande.

Ändra inställningar

Arbetsyta

- Välj *Avancerat* som arbetsyta istället för Grundläggande.

Varför? Jo, nu har du plockat fram de paneler (till höger i programfönstret) som är väldigt bra att ha när du jobbar med tryckoriginal för flersidiga dokument. Allt för att göra jobbet lite enklare. De paneler vi händelsevis saknar framöver tar vi fram via Fönster-menyn.

Dessutom fick du fram *Kontrollpanelen* i övre delen av programfönstret, istället för att ha egenskaperna i en panel bland alla andra paneler till höger. Härifrån kan du snabbt ändra egenskaper för ett markerat objekt i ditt dokument. Inställnings-möjligheterna varierar beroende på *vad* som är markerat.

Färginställningar

Färghantering inom originalproduktion är ett *väldigt* omfattande område. Skulle säkert gå att skriva tio böcker

om enbart det. Tjocka böcker. Men den här boken är ju tänkt att vara väldigt kortfattad så här gör jag ett försök att koka ner informationen. Rejält.

Följande information om färginställningar, kalibrering och visningsprestanda är främst intressant för dig som ska arbeta med färg i InDesign (fotografier, illustrationer, färgad text etc.) och är noggrann med att färgåtergivning på din bildskärm stämmer bra överens med det tryckta resultatet.

Färgerna på din bildskärm består av rött, grönt och blått (liksom på en TV). Den färgmodellen kallas **RGB**. Färgerna som tryckerierna använder är cyan, magenta, gul (yellow), och svart (key-color/black). Den färgmodellen kallas **CMYK**. Och syns på den här bokens omslag.

RGB anges med mängden rött, grönt och blått ljus i värden från 0 till 255.

R:0, G:0, B:0 = Svart. Som en avstängd bildskärm alltså. Inget ljus.

R:255, G:0, B:0 = Rött.

R:255, G:255, B:255 = Vitt.

CMYK fungerar lite "tvärtom" skulle man kunna säga, och här anger man mängden färg i procent.

C:0%, M:0%, Y:0%, K:0% = Vitt. Som ett vitt papper alltså. Utan färg på.

C:100%, M:0%, Y:0%, K:0% = Cyan.

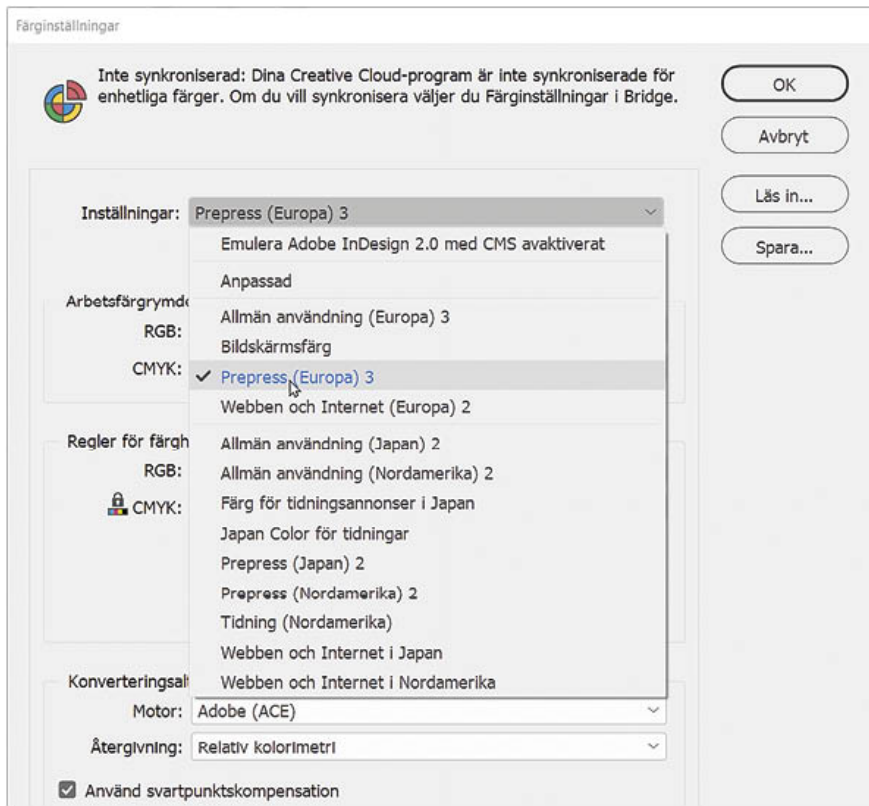
C:0%, M:0%, Y:0%, K:100% = Svart.

Hursomhelst – Färgmodellen RGB kan återge bra många fler nyanser av olika kulörer än vad CMYK kan, och eftersom CMYK är det du "får på pappret" så är det en god idé att försöka efterlikna just CMYK på skärmen.

Vet du vilket tryckeri du ska använda dig av? Då kan du använda deras färgprofil (även kallad ICC-profil) i InDesign för att det du ser på skärmen bättre ska överensstämja med din färdiga trycksak. ICC-profiler finns ofta för nedladdning på tryckeriernas hemsidor, tillsammans med en enkel steg-för-steg-guide om hur du installerar och kommer åt den från InDesign.

Om du *inte* har någon specifik färgprofil från något tryckeri men ändå vill ha viss koll på slutresultatet så brukar Adobes inbyggda profil *Prepress Europa* generellt fungera galant. Såvida ditt tryck ska utföras inom Europa såklart. Flera tryckerier rekommenderar också att du använder just denna (om de inte har någon egen specifik). Så här ändrar du färginställningarna:

- Gå till menyn *Redigera* och välj *Färginställningar*. Välj *Prepress (Europa) 3* och klicka på OK.

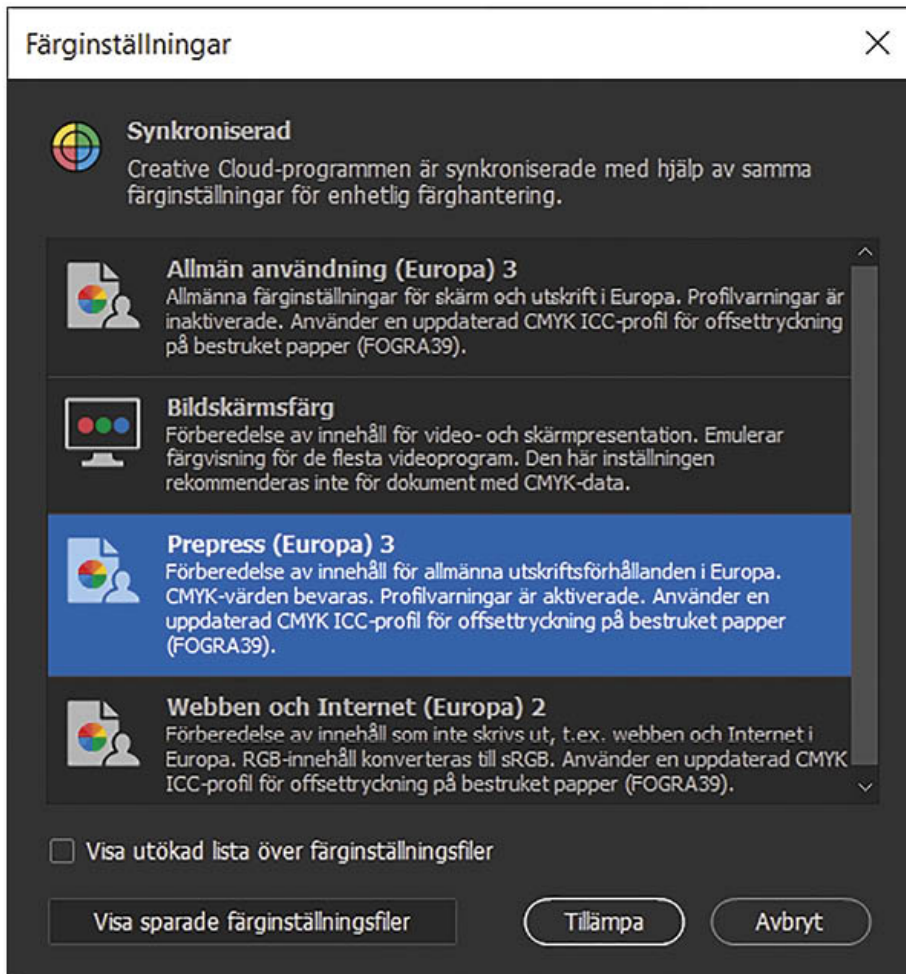

Om du även jobbar i andra Adobe-program så bör du göra samma inställning där. På samma sätt. Detta för att färgåtergivningen ska vara densamma istället för att leda till förvirring.

På "tårtan" längst upp till vänster i dialogrutan Färginställningar kan du se om Adobe-programmens färginställningar är synkroniserade eller ej.

Du kan även gå via Adobe Bridge för att ändra färginställningar i samtliga Adobe-program *samtidigt*. Öppna i sådant fall Bridge **Br** (knapp längst upp till vänster i programfönstret) och välj *Redigera - Färginställningar*.

Kalibrera bildskärmen

Att kalibrera bildskärmen, d.v.s. ställa in skärmens ljusstyrka, färgtemperatur och gamma (mellantoner), är också en förutsättning för att färger ska återges korrekt på skärmen. Man brukar skilja mellan automatisk och manuell kalibrering.

Automatisk kalibrering

Innebär att man fäster en så kallad kalibrator på skärmen som automatiskt via en programvara justerar skärmens inställningar. Det finns en uppsjö av kalibreringsverktyg på marknaden men det är inget jag går igenom i den här boken. Är du intresserad kan du ju söka på

Hårdvarukalibratörer på t.ex. prisjakt.nu.

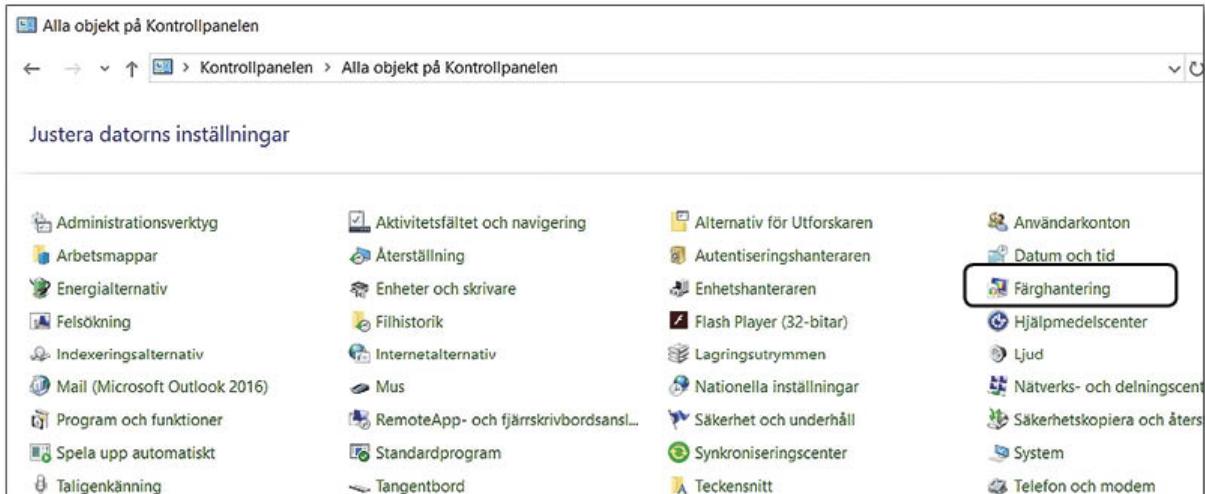
Manuell kalibrering

Innebär att man ändrar inställningar med hjälp av de knappar som finns (vanligtvis längst ner) på en stationär bildskärm, ofta utifrån en guide som man följer på bildskärmen samtidigt.

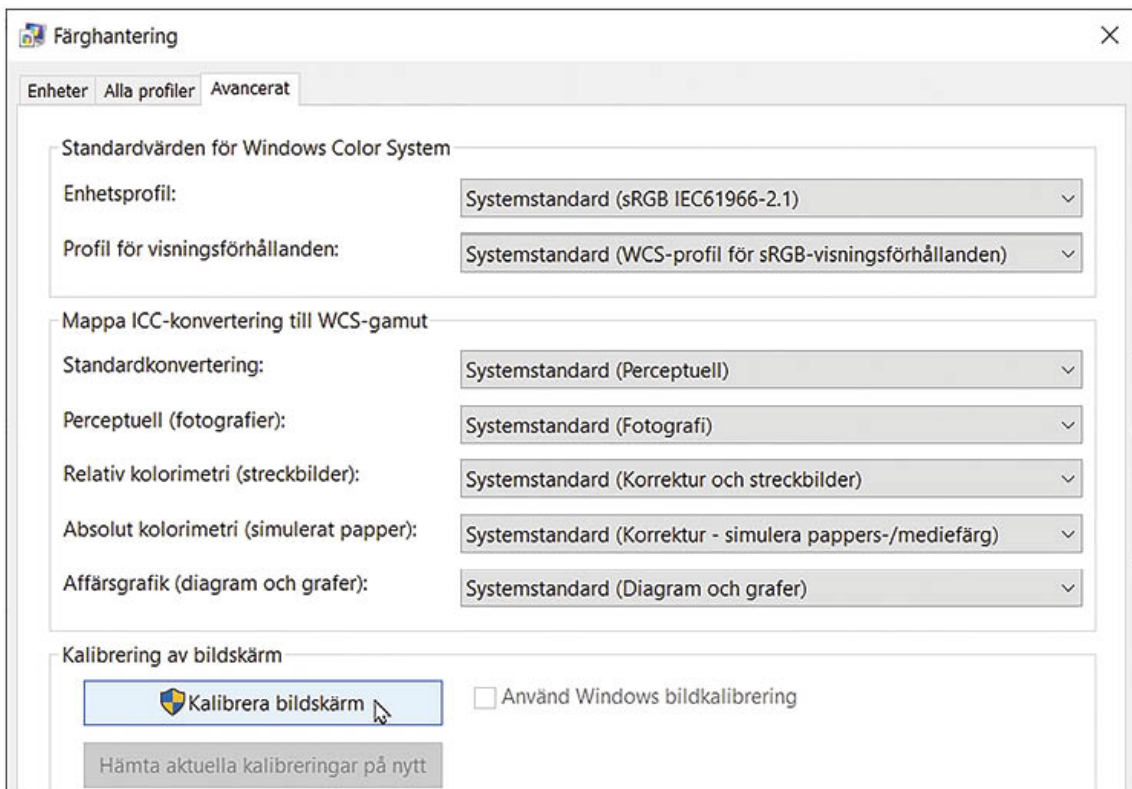
Exakt hur menyn och inställningarna fungerar på just *din* skärm kan jag tyvärr inte förklara eftersom det varierar mellan olika skärmar. Men vanligtvis finns en meny-knapp på skärmens nedre del varifrån du kan leta dig fram till de olika inställningarna.

Framför allt färgtemperaturen, som mäts i Kelvin (K), brukar vara för högt inställd på en ny skärm, vilket genererar ett alltför kallt och blått sken. 6 500 K är ett bra riktvärde för att efterlikna ett "fysiskt" papper på skärmen samt för att slippa få huvudvärk. Förinställningen ligger ofta på 9 300 K. Dessvärre finns inte inställningen namngiven som just Kelvin på alla skärmar, men då kanske alternativen varm, kall, normal etc. finns istället.

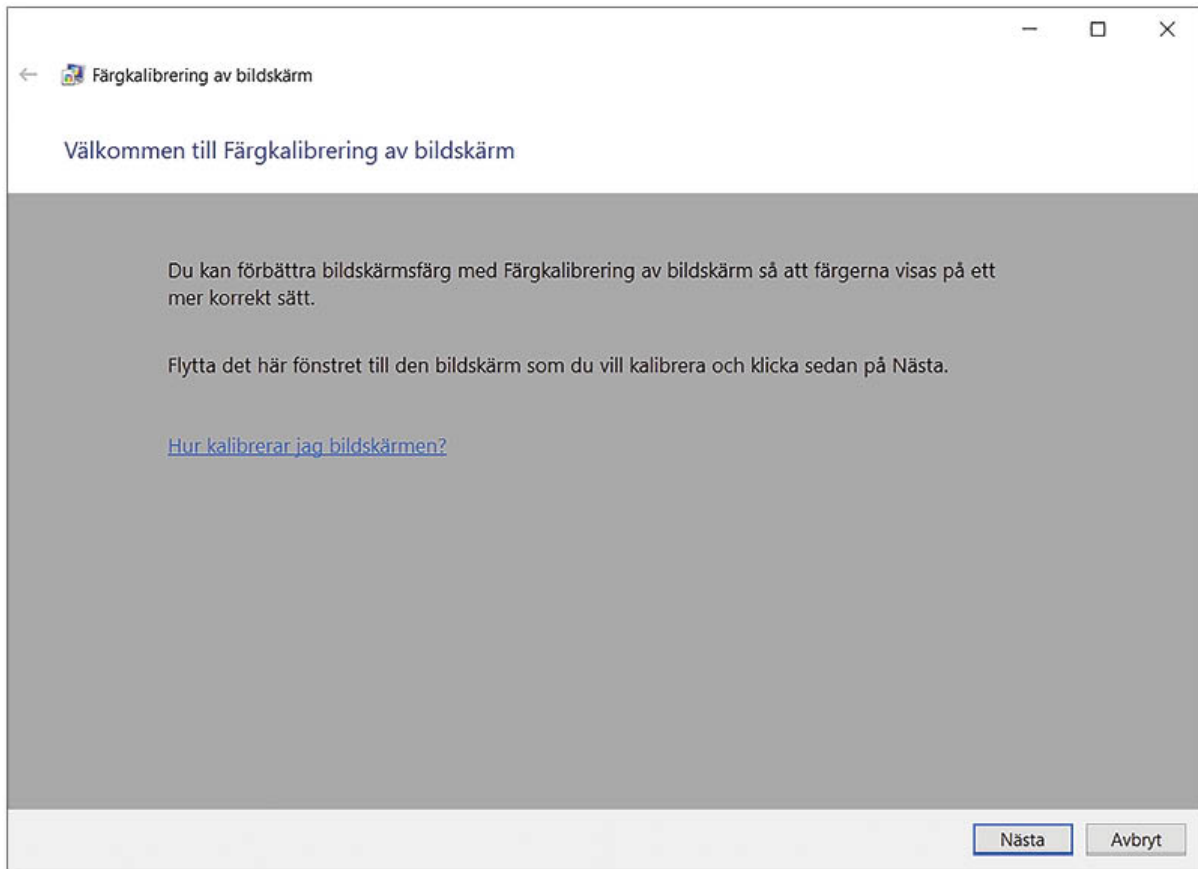
Vill du göra en manuell kalibrering med hjälp av en enkel guide och knapparna på din bildskärm så finns det ett medföljande kalibreringsprogram till de flesta operativsystem. I Windows så väljer du *Färghantering* i Kontrollpanelen:

Och sedan *Kalibrera bildskärm* från fliken *Avancerat* i fönstret som dyker upp:

Efter det följer du guiden, delvis genom att använda knapparna på din skärm:

Visningsprestanda

Förinställningen i InDesign är att bilder ska visas med *normal* (läs *sämre*) kvalitet. Har du en dator med bra prestanda finns dock ingen anledning att snåla med visningsprestandan. Du slipper fundera över om en bild *har* dålig kvalitet eller *visas* med dålig kvalitet.

- Gå till menyn *Redigera* och välj *Inställningar - Visningsprestanda*. Ändra inställningar enligt bilden.